

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ข้อมูลบุคคล บทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมกับประชาชน มาสรุป อภิปรายผลรวมทั้งข้อเสนอแนะการวิจัยที่ได้ทำการศึกษา

สรุปผลการวิจัย

สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร มีความเป็นมาเกิดขึ้นจากวิวัฒนาการทางการเมืองของไทยภาย หลังเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองเมื่อ วันที่ 14 ตุลาคม 2516 นักการเมืองไทยมีความต้องการให้ ประชาชนในนครหลวงได้มีโอกาส มีสิทธิ มีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามหลักการกระจาย อำนาจการปกครองให้มีอิสระจากรัฐบาลกลาง โดยประชาชนชาวกรุงเทพมีสิทธิเลือกตั้งตัวแทนของ ตนเข้ามาปฏิบัติงานทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติเพื่อถ่วงดุลอำนาจซึ่งกันและกัน โดยมีการเลือก ตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครครั้งแรก เมื่อปี 2518 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุง เทพมหานคร พ.ศ.2518

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 โดยปรับปรุงจากพระราชบัญญัติฉบับเดิมปี 2518 กำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นราชการบริหาร ส่วนท้องถิ่นและมีฐานะนิติบุคคล การบริหารกรุงเทพมหานครให้แบ่งพื้นที่เป็นเขตและแขวง และมี หน่วยปกครองประกอบด้วย

1. ฝ่ายนิติบัญญัติ คือ สภากรุงเทพมหานคร
2. ฝ่ายบริหาร คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

สภากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ผู้ ศึกษาวิจัยได้ทำการศึกษาบทบาท อำนาจ หน้าที่ ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครชุดปัจจุบันซึ่งได้ รับการเลือกตั้งเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2537 ในช่วงการทำหน้าที่ในฐานะสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ระหว่างปี 2537 ถึง 2539

ข้อมูลส่วนตัว (personal data) หรือภูมิหลังของประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1. ปัจจัยทางสังคม

เพศ : สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นชาย คิดเป็นร้อยละ 90.24

อายุ : สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ที่มีอายุระหว่าง 45 - 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.82

ระดับการศึกษา : สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษา อยู่ในระดับสูง คือ จบปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.97

2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

รายได้ : สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้อยู่ในระดับสูง คือสูงกว่า 60,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 35.58

อาชีพ : สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอาชีพเดิมค้าขาย หรือเป็นเจ้าของกิจการ คิดเป็นร้อยละ 65.85 และในขณะที่ดำรงตำแหน่งพบว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 63.41 ประกอบอาชีพอื่นร่วมด้วย

จากการศึกษาวิจัย ถึงระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครต่อการปกครองท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร พบว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ต่อการปกครองท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครในระดับค่อนข้างต่ำ และมีบทบาทด้านความสัมพันธ์กับประชาชนสูง และเมื่อแยกความรู้ความเข้าใจดังกล่าวออกใน 3 ลักษณะ จะพบว่า สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ต่อการคราขอบัญญัติกรุงเทพมหานคร และการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเช่นกัน ส่วนความรู้ความเข้าใจในเรื่องในอำนาจหน้าที่ต่อการควบคุมการบริหารราชการของกรุงเทพมหานครนั้น สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง

สำหรับระดับของบทบาทที่แสดงออกพบว่า สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีบทบาทโดยรวมในระดับปานกลาง และเมื่อศึกษาถึงรายละเอียดพบว่า สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีบทบาทตามอำนาจหน้าที่ในระดับปานกลาง และมีบทบาทนอกเหนืออำนาจหน้าที่ที่สอดคล้องกับหลักการปกครองท้องถิ่นด้านความสัมพันธ์กับประชาชนอยู่ในระดับสูง

ในส่วนของการพิสูจน์สมมติฐาน และการทดสอบหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระคือ

ปัจจัยทางสังคมได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา กับตัวแปรตามคือความรู้ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครต่อการปกครองท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร และระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้และอาชีพ กับตัวแปรตามคือ ความรู้ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครต่อการปกครองท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร โดยใช้ chi-square เป็นตัวสถิติทดสอบ ผลการศึกษาสรุปได้ว่ามีผลต่อการทำงานในอำนาจหน้าที่ แต่ไม่มีผลทางด้านความสัมพันธ์กับประชาชนในการพัฒนาทางการเมืองในฐานะสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยถึงระดับความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งพบว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานครผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ต่อการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะการตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานครอยู่ในระดับปานกลาง โดยเมื่อศึกษาถึงรายละเอียดจากการตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานครผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบว่า กรุงเทพมหานครมีอำนาจตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครขึ้นใช้บังคับเป็นกฎหมายในเขตกรุงเทพมหานครได้ โดยความเห็นชอบของสภากรุงเทพมหานครในทุกกรณี แต่ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 99 กำหนดให้อำนาจในการตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครไว้เพียงบางกรณีเท่านั้น ประกอบด้วย

1. คำเนินการทางด้านพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร
2. กฎหมายบัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีอำนาจตราเป็นข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อประโยชน์ด้านการคลัง การงบประมาณ การเงิน การทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การจ้างและการพัสดุ

สมาชิกสภากรุงเทพมหานครผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจร่างข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเพียงพอ สภากรุงเทพมหานครในฐานะองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติมีหน้าที่หลักในการออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุง

เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถามในส่วนของความรู้ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ต่อการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานคร ปรากฏว่า สมาชิกสภากรุงเทพมหานครผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในกรณีที่สภากรุงเทพมหานครไม่เห็นด้วยกับร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย สภากรุงเทพมหานครจะต้องตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครจำนวนแปดคน มิใช่ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ทั้งนี้เพื่อพิจารณาร่วมกับบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแต่งตั้งอีกเจ็ดคนประกอบเป็นคณะกรรมการร่วมเพื่อ

พิจารณาหาข้อยุติความขัดแย้งในสาระสำคัญ และสมาชิกสภากรุงเทพมหานครผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังไม่ทราบว่า ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม สภากรุงเทพมหานครจะต้องพิจารณาให้เสร็จภายใน 45 วัน นับแต่วันที่สภากรุงเทพมหานครได้พิจารณาร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายนั้นเป็นครั้งแรก มิใช่ นับแต่วันที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

ในส่วนของระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ต่อการควบคุมการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร พบว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานครผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ส่วนความรู้ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ต่อการควบคุมการบริหารราชการของกรุงเทพมหานครจากแบบสอบถามพบว่า สมาชิกสภากรุงเทพมหานครผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจว่า ในการตอบกระทู้ถามของสมาชิกในที่ประชุมสภากรุงเทพมหานครนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมีสิทธิที่จะไม่ตอบเมื่อเห็นว่าเรื่องนั้น ๆ ยังไม่ควรเปิดเผย เพราะเกี่ยวกับประโยชน์สำคัญของกรุงเทพมหานคร ซึ่งสมาชิกผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เข้าใจว่า เมื่อตั้งกระทู้ถามไปยังฝ่ายบริหารแล้ว ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครจะต้องตอบทุกเรื่อง และจากข้อคำถามเรื่องยุติการเปิดอภิปรายทั่วไป โดยสมาชิกสภากรุงเทพมหานครจำนวนไม่น้อยกว่า 2 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดมีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติ ขอให้เปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อให้ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครแถลงข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาอันเกี่ยวกับการบริหารราชการของกรุงเทพมหานคร ซึ่งในกรณีนี้สภากรุงเทพมหานครจะลงมติในปัญหาที่อภิปรายมิได้ แต่สมาชิกสภากรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ตอบว่าสภากรุงเทพมหานครจะลงมติในปัญหาที่เปิดอภิปรายก็ได้ สะท้อนให้เห็นว่าแนวความคิดพื้นฐานของการจัดองค์การปกครองท้องถิ่นในรูปกรุงเทพมหานคร ที่เน้นในเรื่องการแบ่งแยกอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติออกจากกันนั้นยังไม่เป็นที่เข้าใจกันโดยกว้างขวาง แม้แต่กับสมาชิกสภากรุงเทพมหานครเองก็ตาม

สำหรับบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ที่พบว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานครผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีบทบาทโดยรวมและบทบาทตามอำนาจหน้าที่อยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่มีบทบาทด้านความสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง ดังนั้นเมื่อมองภาพรวมจะเห็นว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานครผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้แสดงบทบาทที่เหมาะสมในฐานะสมาชิกสภากรุงเทพมหานครอยู่ในขั้นพอใช้ได้เท่านั้น

โดยหลักการของการกระจายอำนาจในลักษณะของการปกครองท้องถิ่นนี้ ต้องถือว่าให้ความสำคัญกับตัวแทนประชาชนของท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เพราะเชื่อกันว่าจะเป็นผู้ที่รู้และเข้าใจปัญหาของท้องถิ่นคนได้เป็นอย่างดี ในการสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนนั้น ๆ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของการออกกฎหมายมาบังคับใช้ การจัดสรรตรวจสอบงบประมาณเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นหรือการควบคุมให้ฝ่ายบริหารของท้องถิ่นดำเนินการบริหารอย่างไร ท้องถิ่นจึงมอบความไว้วางใจให้กับตัวแทนของตนโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งของประชาชน ดังนั้นหากทุกคนทุกฝ่ายได้แสดงบทบาทของ

คนอย่างเต็มที่ และดำเนินไปตามระบบดังกล่าวแล้วก็ย่อมจะส่งผลให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามความต้องการของประชาชน ด้วยเหตุผลเดียวกันเมื่อสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตัวแทนในระดับท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครยังมีบทบาทในฐานะสมาชิกสภากรุงเทพมหานครอยู่ในระดับที่ไม่สูงมากนัก จึงเป็นการสะท้อนถึงความสำเร็จและความมีประสิทธิภาพขององค์กรฝ่ายนิติบัญญัติขององค์กรปกครองท้องถิ่นในกรุงเทพมหานครได้เป็นอย่างดี และนี่คงเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่มีส่วนทำให้การกระจายอำนาจในการปกครองของไทยไม่สามารถเติบโตได้เท่าที่ควร โดยเฉพาะในอีกหลายส่วนยังไม่เป็นการกระจายอำนาจตามลักษณะการปกครองตนเองอย่างแท้จริง

อาจสรุปได้ว่า จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า การแสดงบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครหลายประการนั้น ถูกกำหนดตามตำแหน่งหน้าที่และตามกฎระเบียบของกฎหมายรวมทั้งข้อบังคับต้องเข้าประชุม ดังนั้น หากไม่มาประชุมตลอดสมัยประชุมที่มีกำหนดไม่น้อยกว่าสามสิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกผู้นั้นก็จะขาดจากสมาชิกภาพ นอกจากนี้บทบาทที่แสดงออกไม่ว่าจะเป็นบทบาทตามอำนาจหน้าที่หรือนอกเหนืออำนาจหน้าที่ทั้งไม่สอดคล้องและสอดคล้องกับหลักการปกครองท้องถิ่นอาจเกิดจากเหตุผลทางการเมือง เช่น จากการเรียกร้องของประชาชนในเขตเลือกตั้ง จากคำสัญญาเมื่อครั้งรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง หรือเพื่อฐานคะแนนเสียงในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากเป้าหมายของการศึกษารังนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครทั้งที่ถูกกำหนดไว้ตามบทบัญญัติของกฎหมายและบทบาทในทางปฏิบัติ ทั้งหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติและบทบาทต่อประชาชน ซึ่งนับเป็นข้อมูลที่น่าสนใจและสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจของประชาชน ต่อระบบการปกครองท้องถิ่นของคนเราได้เป็นอย่างดี และผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการ ดังนี้

1. บทบาทโดยรวมของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง แต่เมื่อศึกษาในรายละเอียดพบว่าสมาชิกสภากรุงเทพมหานครแสดงบทบาทตามอำนาจหน้าที่ในระดับที่น้อยกว่าบทบาทนอกเหนืออำนาจหน้าที่ ทั้งมีบทบาทตามอำนาจหน้าที่หลายประการ เป็นบทบาทที่ถูกกำหนดให้ดำเนินไปตามภาระและอำนาจหน้าที่ ผู้วิจัยจึงเห็นว่า สมาชิกสภากรุงเทพมหานครจะเพิ่มบทบาทของตนเอง โดยเฉพาะบทบาทตามอำนาจหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นการดูแลในเรื่องข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครทั้งในส่วนที่ควรปรับปรุงแก้ไขและการเสนอกฎหมายใหม่ เพื่อให้ทันสมัยของกรุงเทพมหานครที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาหรือการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานครอย่างละเอียดรอบครอบเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่กรุงเทพมหานคร โดยส่วน

รวม และในการควบคุมการบริหารราชการของกรุงเทพมหานครนั้น เท่าที่ผ่านมาถูกวิจารณ์เป็นอย่างมากว่าเป็นสภาเจียบ สมาชิกสภากรุงเทพมหานครจึงต้องเน้นบทบาทในเรื่องของการควบคุมและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหารอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการตั้งกระทู้ถาม การเสนอญัตติ หรือแม้การเปิดอภิปรายทั่วไปก็ตาม

2. ผลที่ได้รับจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่า สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ ต่อการปกครองท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะต่อการตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและการพิจารณาอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของกรุงเทพมหานครในระดับค่อนข้างต่ำ นั้นสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในฝ่ายนิติบัญญัติของกรุงเทพมหานครหลายประการ และแม้ว่าความรู้ความเข้าใจในเรื่องบทบาทอำนาจหน้าที่ต่อการควบคุมการบริหารราชการของกรุงเทพมหานครจะอยู่ในระดับปานกลางก็ตาม แต่เมื่อศึกษาถึงลงไปก็จะพบว่าหลักการพื้นฐานและแนวความคิดในเรื่องการปกครองท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครยังไม่เป็นที่เข้าใจกันดี ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอว่าในกระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้สมัครส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดลงสมัครในนามพรรค จึงควรเป็นภาระหน้าที่อันจำเป็นและรีบด่วนที่พรรคการเมืองเหล่านั้น จะได้สร้างและจัดสรรนักการเมืองที่มีคุณภาพก่อนนำเสนอให้ประชาชนวินิจฉัยไม่ว่าจะกระทำในรูปแบบของการอบรม สัมมนา รวมถึงการตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อจะได้เข้าใจถึงแนวคิดและหลักการของการปกครองท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องให้เข้าใจและมีความรู้อย่างดีพอต่อเนื้อหาของความเป็นกรุงเทพมหานคร ตลอดจนต้องมีความรู้ความเข้าใจต่ออำนาจหน้าที่ที่ถูกต้องของการดำรงตำแหน่งในฝ่ายนิติบัญญัติอย่างสมาชิกสภากรุงเทพมหานครที่แท้จริง

3. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ที่พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจได้แก่รายได้มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจ ต่อการปกครองท้องถิ่นของกรุงเทพมหานครนั้น ผู้วิจัยคงไม่สรุปและเสนอแนะว่าในการเลือกสมาชิกสภากรุงเทพมหานครให้ดูที่รายได้เป็นหลัก ด้วยเหตุที่มีข้อสังเกตว่ารายได้ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มว่าสูงหรือต่ำกว่านั้น จะเห็นว่าแม้ผู้ที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มที่มีรายได้ต่ำก็ยังนับว่าเป็นบุคคลที่มีรายได้สูงเมื่อเปรียบเทียบกับฐานะของประชาชนโดยทั่วไป และหากศึกษาขี้นลงไปจะพบว่าผู้ที่ลงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นผู้มีฐานะดี (หรือค่อนข้างดี) ประเด็นที่อยากเสนอก็คือทำอย่างไรเราจึงจะสามารถผลักดันให้คนซึ่งเป็นชาวบ้านฐานะธรรมดา ๆ ที่รู้ปัญหาของชุมชนและท้องถิ่นเป็นอย่างดี ได้มีโอกาสเข้าสู่กระบวนการทางการเมืองเรื่องเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นเพื่อให้เขาเหล่านั้นเข้ามามีส่วนร่วมและทำหน้าที่ตัวแทนอย่างแท้จริง และจากผลการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยทางสังคมได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา พรรคการเมืองที่สังกัดและปัจจัยทางเศรษฐกิจได้แก่อาชีพที่ต่างกัน ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ต่อการปกครองท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร ยิ่งทำให้ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าการเมืองการปกครองท้องถิ่นน่าจะเป็นเรื่อง

ของคนในท้องถิ่นที่จะปกครองตนเอง ตามหลักการกระจายอำนาจอย่างที่เราได้พูดถึงกันมาโดยตลอด ดังนั้น จึงอยู่ที่ว่าพรรคการเมืองและประชาชนคนเมืองหลวงพร้อมแล้วหรือยังที่จะสนับสนุนให้การเมืองระดับท้องถิ่นอย่างกรุงเทพมหานครนี้ ไม่ไหลไปตามกระแสของเงินตรา

4. การที่จะทำให้สมาชิกสภากรุงเทพมหานครได้ทำหน้าที่และมีบทบาทในทางนิติบัญญัติเพื่อมุ่งสู่การเป็นตัวแทนท้องถิ่นในระดับกรุงเทพมหานคร มิใช่จำกัดอยู่ที่เขตใดเขตหนึ่งหรือพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง

5. เมื่อกล่าวถึงประชาชนแล้ว ผู้วิจัยเสนอต่อไปว่า จากผลการศึกษาวิจัยที่สรุปได้ว่าในกลุ่มของตัวแปรอิสระที่ทำการศึกษา มีเพียงระดับการศึกษาอายุ และความรู้ความเข้าใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ต่อกรตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม และสามารถอธิบายความแปรผันของตัวแปรตาม บทบาทส่วนใหญ่ของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ประมาณร้อยละ 80% สามารถอธิบายได้ด้วยปัจจัยหรือตัวแปรอื่น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าสุดท้ายก็จะต้องเป็นเรื่องของประชาชนผู้เป็นเจ้าของสิทธิเลือกตั้งที่จะต้องกันดูแลติดตามบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครทั้งหลายว่าได้แสดงบทบาทนั้น ๆ ออกมาด้วยความถูกต้องเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

แต่ทั้งนี้ประชาชนจะต้องรู้และเข้าใจหลักของการกระจายอำนาจ โดยเฉพาะ ต้องให้ความสำคัญกับการปกครองตนเอง โดยเข้ามามีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นและเต็มใจ ให้ได้มีความรู้ที่กล้าที่จะเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินชีวิต มิใช่สิทธิหน้าที่ตามกฎหมายกำหนด การเลือกตั้งสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เมื่อ 6 มีนาคม พ.ศ.2537 ที่ผ่านมา ปรากฏว่าประชาชนชาวกรุงเทพมหานครมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพียง ร้อยละ 21.29 เท่านั้น

ในทางกลับกัน ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการศึกษาต่อให้ลึกซึ้งไปอีกว่าในด้านทัศนคติหรือความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ในฐานะผู้แทนระดับท้องถิ่นของเขานั้นเป็นอย่างไร รวมทั้งการแสดงบทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชน และต่อความเข้าใจเรื่องการเมืองการปกครองของประชาชนมากน้อยเพียงใดซึ่งจำเป็นต้องมีการศึกษาให้ลึกกลงไปในการสำรวจทัศนคติของประชาชนทุกระดับ ทุกสาขาอาชีพ และทุกเขตการปกครอง จึงจะสามารถเป็นบทพิสูจน์บทบาทของสมาชิกสภากรุงเทพมหานครได้อย่างสมบูรณ์